

TEKin jäsenet ulkomailla

Raportti Tekniikan Akateemisten Liiton ulkomailla
työskenteleville jäsenille vuonna 2001 tehdystä kyselystä

Julkaisija Tekniikan Akateemisten Liitto TEK
Ratavartijankatu 2, 00520 Helsinki

Ulkoasu Maisa Nissinen

Kannen kuva Future Image Oy

Painopaikka Painotalo Miktor Ky Helsinki

ISBN 952-5005-59-3
© TEK 2002

Sisällys

Ulkomailla työskentely TEKin aiempien selvitysten mukaan	5
Kysely TEKin ulkomailla asuville jäsenille	7
Vastaajien taustatiedot	9
Ulkomaan työsopimus ja TEKin palvelut	17
Paluumuutto Suomeen	25
TEKin kansainväliset järjestöyhteydet	29
Terveiset TEKille (vapaa sana)	31
Tilastotietoja TEKin jäsenistä ulkomailla vuonna 2002	33

Ulkomailla työskentely TEKin aiempien selvitysten mukaan

TEKin aiemmin tekemien selvitysten mukaan ulkomailla työskentelee noin 1500 jäsentä. He viipyvät ulkomailla keskimäärin noin kaksi ja puoli vuotta. Suomeen sopeutuminen onnistuu yleensä hyvin, jos ulkomailla ollaan vain pari kolme vuotta. Yli neljän ulkomaillaolovuoden jälkeen asettuminen takaisin Suomeen on huomattavasti vaikeampaa. Tällöin vaikeuksia sopeutumisessa kokee peräti kolmasosa. (Lähde: Jarna Savolainen ”Työn ehdoilla”. TEK 2001)

Ulkomailla työskentelyn myönteisiä puolia ovat tulotason nousu, ammattitaidon lisääntyminen, uusien näkemysten omaksuminen sekä elämäkokemuksen karttuminen. Ongelmia ulkomailla aiheuttaa usein tunne ulkopuoliseksi jäämisestä uudessa kulttuurissa. Myös parisuhdetta ulkomaankomennus voi koetella joskus rankastikin. Sosiaaliset kontaktit ja ihmissuhteet ovat ulkomailla ollessa erittäin tärkeitä. Niihin kannattaa tietoisesti panostaa ja pitää niistä hyvää huolta.

Ikäviä kokemuksia ulkomailta Suomeen palanneilla on silloin, jos paluu on osunut laman keskelle tai sopivaa asemaa vanhasta organisaatiosta ei ole löytynyt. Monelle kotimaahan palanneelle on tullut yllätyksenä myös se, että vanhat ystäväverkostot ovat hajonneet muutaman poissaolovuoden aikana. Uuden ystäväverkoston etsiminen ja rakentaminen kotimaahan palattua on yllättänyt monen paluumuuttajan.

Kysely TEKin ulkomailla asuville jäsenille

Kysely tehtiin kesällä 2001 lähettämällä kaikkiaan 1200:lle ulkomailla asuvalle jäsenelle kyselylomake. Vastauksia saatiin kaikkiaan 223, joista verkon kautta vastasi 85 ja vastauslomakkeen palautti 138 henkilöä. Vastausprosentti on siten vaatimaton 19.

Kyselyn antaman palautteen perusteella TEK pyrkii parantamaan ja kohdentamaan jäsenpalveluja niin ulkomailla oleville, sinne aikoville kuin takaisin palaaville jäsenille.

Kyselylomakkeen laati informaattikko Heidi Aho, raportin kokosi tutkimusyksikön johtaja Matti Hirvikallio ja avokysymysten yhteenvedot teki vs. tutkija Sari Keski-Heikkilä.

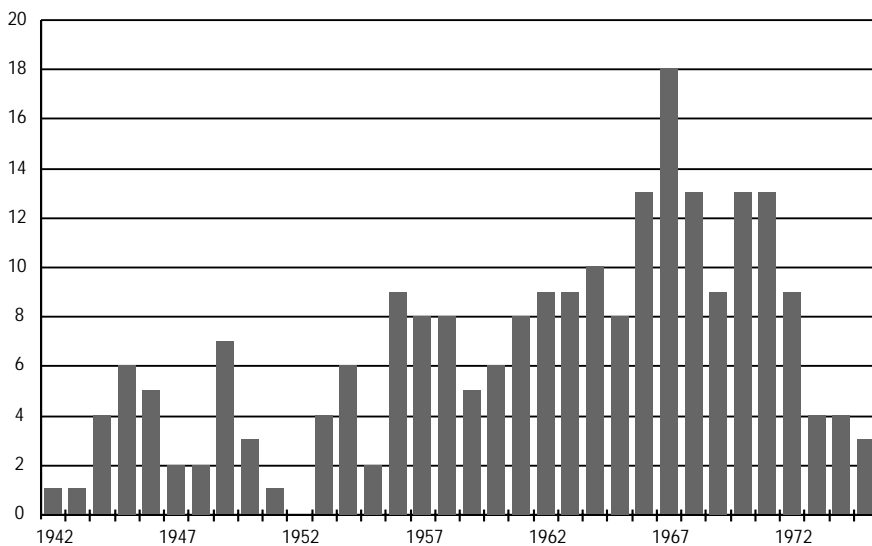

Vastaajien taustatiedot

Sukupuoli (N=223)

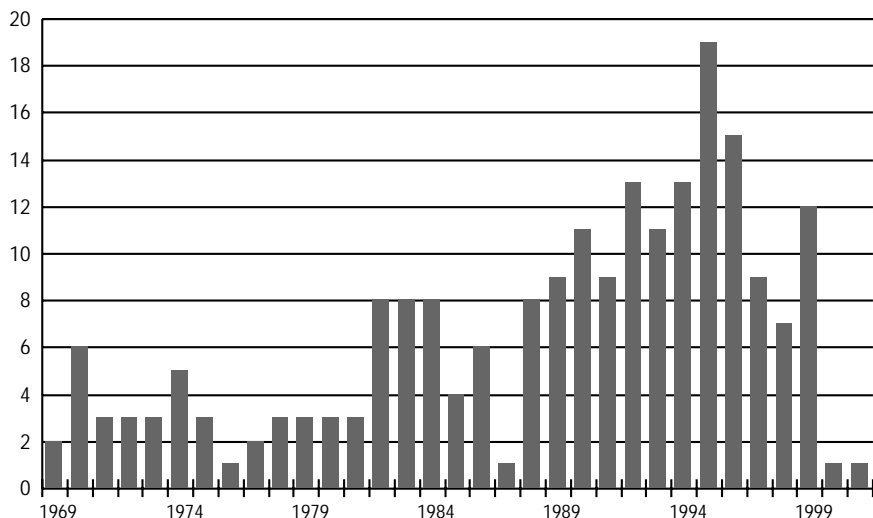
Miehiä	88 %
Naisia	12 %

Syntymävuosi (N=223)

Vastaajien keski-ikä on 38,7 vuotta, mikä on noin kaksi vuotta alempi kuin TEKin vuosijäsenten keski-ikä.

Perustutkinnon suorittamisvuosi (N=213)

Vastaajien ammattivuosien keskiarvo on 12,3. Heillä on hieman enemmän kokemusta kuin TEKin jäsenillä keskimäärin.

Siviilisäätty (N=223)

	N	%
Avio/avoliitossa	178	79,8
Naimaton	36	16,1
Eronnut/leski	9	4,0

Työnantajatyppi (N=220)

	N	%
Teollisuusyritys	163	74,1
Kaupan tai palvelualan yritys	17	7,7
Insinööri- tai konsulttitoimisto	14	6,4
Valtio	6	2,7
Järjestö	9	4,1
Muu	11	5,0
Yhteensä	220	

Työnantajatyypin kohdassa "muu" esiintyi seuraavia vastauksia:
EU, EU instituutio

EU-komissio, Euroopan Komissio, European Commission
European Patent office
Itsenäinen yrittäjä
Julkisrahoitteinen kansainvälinen tutkimuslaitos
Kv-organisaatio
Pankki
Tutkimus, koulutus, nonprofit consulting
Tutkimuslaitos
Valtion tutkimusinstituutti
Vuodesta 2001 alkaen itsenäinen yrittäjä

Työntajayrityksen koko (N=146)

henkilöä	N	min	1
<100	20	max	280 000
101-1000	26	k-a	32 860
1001-5000	29	med	20 000
5001-10000	13		
10001-50000	58		
>50000	66		

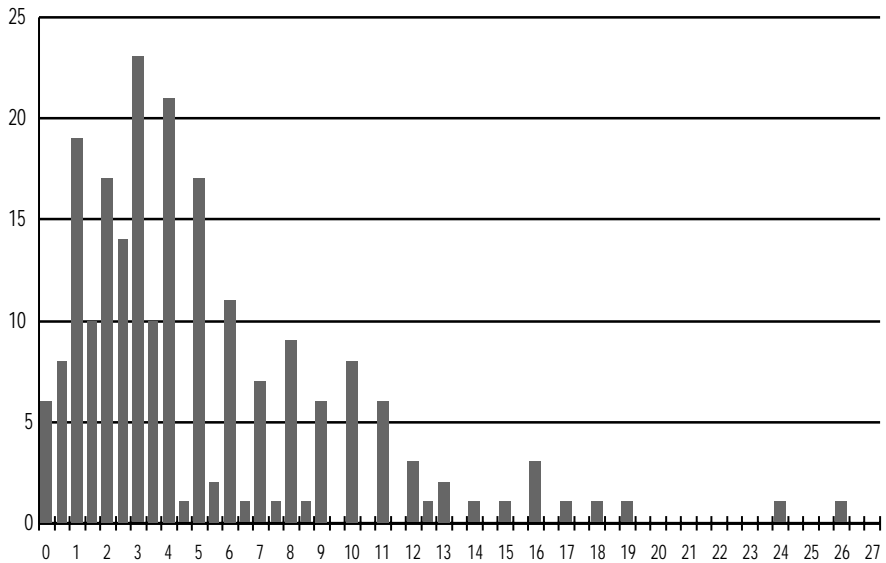
Ulkomaisen yksikön koko (n=207)

henkilöä	N	min	1
<100	74	max	110 000
101-1000	90	k-a	1 795
1001-5000	32	med	200
5001-10000	5		
10001-50000	5		
>50000	1		

Kuinka monta kertaa olet työskennellyt ulkomailla yli vuoden pituisia jaksoja? (N=191)

kpl	N	%
tyhjiä vastauksia	26	
0	96	52,5
1	59	32,2
2	18	9,8
3	12	6,6
4	3	1,6
5	3	1,6

Kuinka monta vuotta ulkomaankokemusta sinulla on kaikkiaan? (N=214)

Keskimäärin kokemusvuosia oli 5. Vastaajien kokemus ulkomailla on siis varsin suuri osa heidän kaikista kokemusvuosistaan.

Ikä, ulkomaankomennus ja ammattivuodet eräissä maissa

	N	keski-ikä	ammatti- vuosia	keskim.ulkom. kokem.vuosia	kokemus % amm.v.
Kiina	7	46,0	23,6	7,7	33
Saksa	40	39,0	13,4	5,7	43
Ruotsi	13	40,8	13,1	5,6	43
Singapore	7	39,3	12,4	5,3	43
Ranska	10	38,9	12,3	5,0	40
Hollanti	8	45,8	15,5	4,9	31
Belgia	12	39,3	11,9	4,3	36
Italia	4	39,0	13,5	4,3	31
Japani	5	35,0	8,0	4,2	53
Sveitsi	11	37,2	10,5	4,0	38
UK	25	38,3	11,3	3,9	35
USA	32	35,6	8,9	3,7	41
Tanska	6	33,7	9,3	2,0	21

Eniten ammattivuosia oli niillä jäsenillä, jotka työskentelivät Kiinassa, Saksassa ja Ruotsissa. Suurimman osan ammattuurastaan ulkomailla ovat olleet Japanissa työskentelevät. Varsinkin USAssa, Japanissa ja Tanskassa työskentelevät ovat iältään nuoria.

Asemamaa tällä hetkellä (N=222)

Saksa	40	Malesia	2
USA	32	Norja	2
UK	25	Puola	2
Ruotsi	13	Thaimaa	2
Belgia	12	Vietnam	2
Sveitsi	11	Australia	1
Ranska	10	Espanja	1
Hollanti	8	Etelä-Afrikka	1
Kiina	7	Indonesia	1
Singapore	7	Intia	1
Tanska	6	Irlanti	1
Japani	5	Kreikka	1
Italia	4	Meksiko	1
Korea	3	Papua-Uusi-Guinea	1
Tsekki	3	Qatar	1
UAE	3	Saudi-Arabia	1
Brasilia	2	Unkari	1
Hong Kong	2	Viro	1
Itävalta	2		
Kanada	2	yhteensä	222
Luxemburg	2	maita	39

Työskentelyn muoto (N=222)

	N
Ulkomaankomennuksella (yrityksen sisäinen siirto)	140
Hakeutunut itsenäisesti ulkomaille töihin	69
Opiskelemassa	1
Muu	12

Kommenttien perusteella vastaajista kaksi oli itsenäisiä yrittäjiä. Kolmessa tapauksessa vastaaja on siirtynyt perheen mukana ulkomaille. Lisäksi muutama totesi olevansa ns. lainattu työntekijä (seconded) tai vaihdettu yrityksestä toiseen.

Tämän hetkisen sopimuksen kesto

	N
Määräaikainen	120
Toistaiseksi voimassa oleva	96
Määräaikainen, keskim. vuotta	2,8

Pääasialliset tehtävät (N=219)

	N	%
Yleishallinnolliset	53	24,7
Taloudelliset	3	1,4
Tutkimus&kehitystyö	70	32,6
Markkinointi	53	24,7
Muu	40	18,6

Pääasiallisiin tehtäviin annettiin lukuisia täsmennyksiä, jotka on luokiteltu seuraavassa:

	havaintoja >1
Teknologiapartnerointi	
Asiantuntijatehtävät	
Asiakaspalvelu	3
Business Development	2
Konsultointi	8
Kunnossapito/tekn.	
Laatu	
Myynti	4
Opetus	
Paperiteollisuuden vahingontorjuntapalvelut	
Patenttien tutkinta	
Projektityö	7

Raamatunkäännöstyö	
Tekninen asiakaspalvelu	
Tekninen johto	
Tietotekniikkasuunnittelu	
Toimitusjohtaja.	
Tuki	
Tuotanto	5
Tuotteenhallinta	
Uusien ohjelmoijien mentorointi	
Virkamies	

Nykyinen asema (N=223)

	N	%
Ylin johto	29	13,0
Johto	48	21,5
Keskijohto	48	21,5
Asiantuntija	70	31,4
Toimihenkilö	20	9,0
Muu	8	3,6

Nykyisen aseman vaihtoehdossa “muu” esiintyvät seuraavat maininnat:

Jatko-opiskelija
 Johto / asiantuntija
 Konsultti
 Omistaja
 Professori
 Yrittäjä (2)

Kysymykseen *työskenteleekö vastaaja nyt ylemmällä organisaatiotasolla kuin kotimaassa*, 45 % vastasi myöntävästi (N=214). Erityisesti nyt asiantuntijatehtävissä toimivat vastaajat ovat selvästi (85 % kyseisestä ryhmästä) korkeammalla organisaatiotasolla kuin kotimaassa.

Ulkomaan työsopimus ja TEKin palvelut

Millaiseksi koit ulkomaan työsopimuksen tekemisen?

Osa kokee sopimuksen teon helpoksi, osalle se on hankalaa. Standardisopimuksen tehneille sopimuksen teko on ollut helppoa. Ne, joille ei tarjottu standardisopimusta, ovat pitäneet sopimuksen tekoa vaikeana.

Ongelmia syntyy kustannusten, verotuksen ja elämisen tason arvioimisesta. Myös sopimukseen liittyvä päätöksenteko yrityksessä koetaan vaikeaksi ja hitaaksi. Lähettävällä yrityksellä ja työnantajalla ei aina ole riittävästi tietoa työsopimukseen liittyvistä yksityiskohdista.

Oliko sinulla riittävästi tietoa sopimuksen tekemiseen? (N=214)

Vastaajien mielestä tietoa oli riittävästi 69 %:lla, riittämätömästi 24 %:lla.

Oliko työnantajalla valmiina selkeät ulkomailla työskentelyyn liittyvät palkkausperiaatteet, joita noudatettiin sopimusta tehtäessä? (N=209)

Kyllä	66 %
Ei	26 %
Eos	8 %

Mistä hankit tietoa ulkomailla työskentelystä, kohdemaasta, palkkauksesta jne? (N=195)

	N	%
Ulkomailla työskenneiltä	130	66,7
Työnantajalta	38	19,5
TEKistä	27	13,8

Internet on ylivoimaisesti suosituin tietolähde. "Pricewaterhouse.com" sekä "expataccess.com" mainitaan tietolähteinä.

Tietoa hankitaan lisäksi paikallisilta vero- ja työsuhdekonsulteilta sekä kollegoilta kohdemaasta ja kohdemaan lehdistä. Lehdistä mainitaan erityisesti Financial Times.

Kotimaassa suosituimpia tahoja ovat Suomen suurlähetystö, Suomi-Seura ja Veronmaksajien Keskusliitto, joista on hankittu tietoa.

Myös kotimaiset lehdet ja ammattikirjallisuus mainitaan hyvinä lähteinä.

Tämä kysymys kirvoitti kirjaamaan kaikki kanavat, joita oli käytetty. Seuraavassa yhteenveto maininnoista. Yleisimmin on mainittu Internet/www.

- ammattilehdet, Financial Times
- Iso-Britannian insinöörilehdet
- Saksan päivälehdet
- muut lehdet (4)
- asumalla maassa 5 vuotta (äitiys/hoitovapaat)
- CF (Sveriges Civilingenjörsförbund)
- erilaiset valtionhallinnon oppaat
- erilaiset oppaat ja kotisivut
- EU-tiedotus
- IEEE (kv. sähköinsinöörijärjestö)
- Internet (18)
- IT-alan verkkosivut
- kirjallisuus
- kohdemaat
- kohdeyrityksen henkilökunta
- kokemus (2)
- kollegat
- konserni, tytäryht. yksikkötasolla eroavaisuuksia
- kyseinen tutkimuslaitos (työnantajani) on myös Suomessa varsin tunnettu
- matkaoppaat
- MBA-kurssikaverit
- muut yritykset
- murusia sieltä täältä, plus oma järkeily
- muut yritykset, kollegat
- olin jo asumassa USA:ssa Valmetin komennuksella
- oma kokemus (5)
- paikalliset vero- ja työsuhdekonsultit
- paikan päällä (3)
- Pricewater... maatutkimus
- Suomen suurlähetystö
- Suomi-Seura
- tunsin palkkatason ennestään
- työ- ja opiskelukaverit
- vaihto-oppilasvuosi
- puoliso

- WEBistä esim. xPATs.com, expataccess.com ja belgium.com
- Veronmaksajain Keskusliitto (2)
- yksityinen konsultti
- yleiset lähteet
- ystävät (2)
- Nokia, Oulun seudun ylemmät toimihenkilöt ry

Mikäli hyödynsit ennen ulkomaille lähtöäsi jotain seuraavista TEKin palveluista, arvioi ne

	tyytyväinen %	eos %	tyytymätön %	N
Ulkomaantyöopas	73,9	14,4	11,7	111
”Töihin Eurooppaan, millä ehdoilla”	61,9	22,2	15,9	63
”Töihin USA Kanadaan, millä ehdoilla”	60,0	32,0	8,0	25
Muu opas	46,2	38,5	15,4	13
Oikeudellisia palveluja	38,7	29,0	32,3	31
Maakohtaista palkkainforamaatiota	39,4	21,2	39,4	33
DI-pörssi	11,1	88,9	0,0	9
Uratilaisuus	22,2	77,8	0,0	9
Ulkomaan kontaktiverkosto	80,0	20,0	0,0	5
Muu	0,0	100,0	0,0	1

Tämä kysymys oli todellinen ”monivalintakysymys”. Oppaat tunnetaan parhaiten ja niistä annetaan myös parhaimmat arvosanat. Selvää kehittämistä toivotaan oikeudelliseen ja palkkaneuvontaan.

Miten kehittäisit TEKin antamia palveluja ulkomaille lähtijöille?

Tiedotusta parannettava

Jäsenet toivovat parempaa tiedotusta siitä, mitä palveluja TEKillä on ulkomaille lähtijöille. Kaikki jäsenet eivät tiedä, että TEKillä on palveluja. Ulkomaille lähtiessä toivotaan henkilökohtaista keskustelua tutorin tai neuvojan kanssa.

Eläke ja sosiaaliasiat

Suomeen palatessa pidetään tärkeänä tiedotusta Suomen eläke- ja sosiaaliturvasta. Myös lähtijät odottavat enemmän tietoa paluusta ja eläkeasioista.

Saksan, Sveitsin, Hollannin ja muiden maiden sosiaali-, verotus-, ja työsuhdepaketti koetaan tärkeäksi. E101-lomaketta ja täyttöohjetta toivotaan nettiin.

Elintasero

Kustannuksiin ja etuisuuksiin liittyvistä asioista halutaan lisää tietoa. TEKiltä

---

toivotaan myös tietoja asumis-, koulu- ja lastentarhamaksuista sekä varoitusta autoverotuksesta.

Palkkatiedot

Erityisen tärkeänä pidetään kattavia ja ajantasaisia insinöörien palkkatilastoja ulkomailta.

Itsenäisesti ulkomaille lähtevien huomioiminen

Euroopan ulkopuolista tietoa sekä tietoa ulkomaisen yrityksen palvelukseen itsenäisesti lähteville toivotaan lisättävän. Myös tiedotusta USA:n osavaltioiden eroista pidetään tärkeänä.

Kontaktiverkostojen kerääminen

Kontaktiverkostoja juristeista, kohdemaiden headhuntereista ja muutto-palveluista eri maissa samoin kuin kohdemaissa asuvien kontaktihenkilöiden listaa toivotaan saataville.

Jäsenten kokemukset yhteiseen käyttöön

Konkreettisia maakohtaisia neuvoja toivotaan kerättävän kohdemaissa olevilta jäseniltä. Myös suuryrityskohtaisia paketteja malliin ”näin yritys on edeltäjäsi kohdellut” ehdotetaan kerättäväksi. Myös laadullista tietoa ja kertomuksia kokemuksista kaivataan.

Konkreettisina palveluina muistilistat ja toimintaohjeet siitä, miten toimia ja mitä ottaa huomioon ovat suosittuja ehdotuksia.

Tietoa halutaan hakea nimenomaan TEKin www-sivuilta. Sivuille toivotaan keskitettyä tietopankkia ja linkkejä muihin tietolähteisiin. Mahdollisuus hakea maakohtaista tietoa koetaan tärkeäksi. Myös TEKin julkaisuja toivotaan saatavaksi netin kautta. Julkaisujen päivittäminen on tärkeä osa palvelua.

Mitä uusia palveluja ja esimerkiksi maa- ja maanosakohtaisia tietoja haluaisit TEKistä nykyisten lisäksi?

Jäsenet toivovat maakohtaisia oppaita Euroopasta. Esimerkiksi Sveitsi, Ranska ja Saksa ovat hyvin erilaisia, joten tarkka tieto omasta kohdemaasta koetaan tärkeäksi. Myös kaukoidän opasta sekä opasta kulttuurieroista ja organisaatiokulttuureista toivotaan.

TEKin www-sivuille toivotaan maakohtaista informaatiota ja ajan tasalla olevaa palkkatietoa. Tärkeänä pidetään listausta maittain niistä TEKin jäsenistä, jotka ovat olleet kussakin maassa. Myös yhteystiedot ulkosuomalaisten järjestöihin (esim. Emigrantti-lehteen) ovat haluttuja. Tekniikan Akateemiset -lehteen toivotaan lisää artikkeleita ulkomaantyökokemuksesta.

Kuinka tyytyväinen olet nyt työsopimuksesi ehtoihin? (N=213)

	N	%
Erittäin tyytyväinen	53	24,9
Tyytyväinen	116	54,5
Hiukan tyytymätön	19	8,9
Tyytymätön	4	1,9
Ei osaa sanoa	21	9,9

Tarkasteltaessa tilannetta maittain tyytyväisimmät vastaajat työskentelevät Ruot-sissa, Italiassa ja USA:ssa. Vähiten tyytyväiset ovat Kiinassa ja Hollannissa. Vastaajan ikä, kokemus tai asema ei näytä vaikuttavan tyytyväisyyteen.

Mitä työsuhteen ehtojen muutoksia pitäisit omalla kohdallasi hyödyllisinä?

Jäsenet toivovat parannuksia asumistukeen, autoetuun sekä avopuolison asemaan. Työnantajalta toivotaan eläketurvaa sekä itselle että puolisolle.

Irtisanomissuojaa pitäisi monen mielestä parantaa sekä kirjata paluuehdot konkreettisesti. Sopimuksen pitävyyteen toivotaan lisää varmuutta, sillä sopimuksessa on liikaa ehtoja, joihin työnantaja voi vedota, jos haluaa purkaa sopimuksen ennaikaisesti. Irtisanomisajan rajaaminen työnantajan puolelta kolmen kuukauden sijasta kuuteen kuukauteen olisi usean vastaajan mielestä kohtuullista.

Myös kilpailukielto kannattaa määritellä ja rajata tarkasti. Työaikajoustojen kirjaamiseen työsopimukseen koetaan tarvetta. Toimenkuvan määrittelemisen yksiselitteisemmin sekä palkkakehityksestä sopiminen kirjallisesti ovat haluttuja muutoksia. Vuosittaisia lomamatkoja halutaan Suomeen kaksi yhden sijasta. Suullisia sopimuksia tehneet haluavat kaikkien sovittujen asioiden kirjaamista työsopimukseen.

Miten eläke-etusi karttuvat ulkomaillaoloaikanasasi?

Valtaosa maksaa eläkemaksut Suomeen, ja eläke kertyy Suomen lakien mukaan. Osalle eläke kertyy kohdemaan eläkejärjestelmän mukaan tai työnantaja maksaa eläkevakuutusta tai eläkkeestä on sovittu yksityisen eläkevakuutuksen kautta. Osa vastaa, ettei eläkettä kerry ollenkaan. Osa vastaajista ei tiedä eläkkeestään.

Mitä ohjeita haluaisit antaa uudelle lähtijälle sopimusneuvotteluihin?

Seuraavassa 136:n TEKin ulkomailla työskentelevän jäsenen neuvot tiivistettynä.

Vältä sudenkuopat, etsi tietoa etukäteen

Puhu niin monen ulkomaan komennuksella olleen kanssa kuin mahdollista.

On ehdottoman tärkeää keskustella sekä yrityksessä olleiden että ulkopuolisten kanssa. Selvitä paikkakunta, työnkuva ja organisaatio.

Paneudu asioihin huolella

Sovi kaikki asiat hyvissä ajoin ennen kuin lupaat lähteä. Aloita neuvottelut kuusi kuukautta ennen lähtöä. Pyri saamaan sopimus aikaan vähintään kolme kuukautta ennen lähtöpäivää. Älä missään tapauksessa lähde ilman allekirjoitettua sopimusta.

Tee kaikki sopimukset selkeästi kirjallisesti. Suullisen sopimuksen kohtia on helppo unohtaa. Esimerkiksi USA:ssa laki ei vaadi sopimukselta periaatteesta mitään. Isossa-Britanniassa työ sopimuksessa sovitaan kaikesta. Työajan ja lomapäivien kanssa kannattaa olla tarkkana. Työaikajärjestelmän selvittäminen on tärkeää. Hakijan on itse oltava perillä vaatimuksistaan. Lue sopimus huolella ja kysy, jos et ymmärrä jotakin. Älä allekirjoita sopimusta, jota et täysin ymmärrä.

Yrityksen standardisopimukseen voi ehdottaa tai vaatia muutoksia, jos jokin asia on itselle erityisen tärkeä. Kansainvälisissä organisaatioissa, kuten EU:ssa ja YK:ssa, paketti tarjotaan ota tai jätä -periaatteella.

Älä lähde liian halvalla

Älä ole liian innokas tai hätäile sopimuksen kanssa; muitakin tilaisuuksia tulee. Jos palkka ei tyydytä, älä hyväksy tarjousta.

Älä pidä Suomen palkkatasoa vertailukohteena, vaan selvitä kohdemaan hinta- ja palkkataso. Selvitä myös asumiskustannukset, terveydenhuolto ja verotusprosentti.

Muista, että kaikki maksaa enemmän kuin luulet ja ylimääräisiä kustannuksia tulee. Ota huomioon tyhjän ulkomaalaisen lisä elinkustannuksissa. Suomi on monessa tapauksessa varsinainen DI-työn halpamaa ostovoimalla mitattuna. Erityisesti Saksassa suomalaisia käytetään helposti halpatyövoimana.

Jos kyseessä on komennus ja palkka sovitaan kiinteäksi koko sopimuskauden ajaksi, ota huomioon, että kahden vuoden päästä sinulla on enemmän kokemusta, minkä pitäisi nostaa palkkaa.

Keskity käteen jäävään palkkaan. Selvitä huolella verotusasiat. Ota huomioon myös etuisuuksien verotus. Jos et tunne verotusta, neuvottele nettopalkasta. Ota valuuttakurssiriskit huomioon palkassa. Jos palaat parin vuoden sisällä Suomeen, sido osa palkasta euroon.

Ota huomioon myös pienet asiat, kuten matkapuhelinetu ja kohtuulliset muuttokulut, jotka helposti jäävät saamatta. Ota huomioon irtisanoutumisajan pituus ja rajoitukset työpaikan vaihtamisessa, mikäli työ- ja oleskelulupa on saatu tiettyyn tehtävään tietyllä työnantajalla. Rajoituksen kesto on tärkeä.

Sovi paluuehdot kirjallisesti ennen lähtöä. Ihmiset ja organisaatiot muuttuvat. Varmista, että sinulla on työpaikka, mihin palaat. Selvitä paluujankoha sekä sosiaali- ja eläketurvasi viiden vuoden ulkomailla olon jälkeen.

Huomaa, että ensimmäinen puoli vuotta menee käytännön elämän järjestyihin ja viimeiset puoli vuotta takaisinmuuton järjestyihin.

Huolehdi siitä, että sinulla on uudessa toimipaikassa joku nimetty vastuu-

---

henkilö, jonka kautta asioita hoidetaan.

Älä luota liikaa henkilöstöosastoon. Asunto ja perheen viihtyvyys ovat avainasioita. Sovi, että työnantaja järjestää perheelle mahdollisuuden käydä tutustumassa kohdemaahan.

Käytä juristia. Tarkistuta työsopimusluonnos TEKin lakimiehillä.

Mitkä TEKin palvelut ovat erityisen tarpeellisia ulkomailla asuessasi?

Ylivoimaisesti tärkein palvelu on TEKin tarjoamat jäsenlehdet Tekniikka ja Talous -lehti, Talouselämä, Tekniikan Akateemiset -lehti ja muu ammattikirjallisuus. Tekniikka ja Talous -lehti saa pysymään TEKin jäsenenä silloin, kun muita palveluita ei käytetä.

“Www.tek.fi” ja “www.talentum.com” -osoitteista löydät tarpeellisia palveluja, työpaikkatietoja, palkkatilastoja ja muuta informaatiota tarvittaessa kotimaahan paluun läheystyössä. Myös lakimiesten palveluja pidetään tarpeellisina.

Miten nykyisiä palveluja pitäisi kehittää ulkomailla oleville jäsenille ja mitkä uudet palvelut olisivat mielestäsi hyödyllisiä ja tarpeellisia?

Ammattilehtien lukumahdollisuutta Talentum.com -portaalin kautta toivotaan runsaasti, koska postimaksut ovat kalliita ja jäsenet kokevat helposti jäävänsä palvelujen ulkopuolelle.

Lähtö- ja paluuneuvot koetaan tärkeimmiksi. Ensisijaista informaatiota ulkomailla oleville ovat tiedot kotimaan palkkatasosta ja paluumuuttajien sijoitumisesta. DI-pörssiin toivotaan myös suomalaisten yritysten ulkomailla olevia avoimia työpaikkoja. Kansainvälinen luettelo eri maiden headhuntereista olisi hyödyllinen ulkomailla oleville jäsenille.

Jäsenistö toivoo uutissähköttä sähköpostitse ulkomaankomennuksiin liittyvine aiheineen, ulkomailla työskentelyyn liittyviä usein kysytyjä kysymyksiä verkkoon sekä keskusteluforumia ulkomailla oleville. Tekniikan Akateemiset -lehden toivotaan juttuja ulkomailla asuvista TEKin jäsenistä. Toivelistalle kuuluu myös kontaktiverkosto ulkomailla olevista jäsenistä ja yhteistä toimintaa TEKin jäsenten ja veljesjärjestöjen kanssa sekä jäsenyyttä paikalliseen ammattijärjestöön. Myös tietoja ulkomaan elinkustannuksista ja mm. ruokakorivertailuja pidetään arvokkaina.

Palumuutto Suomeen

Onko paluusi Suomeen ajankohtainen seuraavan vuoden sisällä? s

	N	%
Kyllä	58	26,2
Ei	119	53,8
Ei osaa sanoa	44	19,9

Monelle vastaajalle paluu kotimaahan seuraavan vuoden aikana ei ole ajankoh-
tainen. Ulkomaankokemuksen vaikutusta paluun todennäköisyyteen tutkit-
taessa on havaittu, että mitä pitempi ulkomaankokemus on, sitä varmemmin
myös ulkomailla aiotaan pysyä.

Mikäli olet lähetetty työntekijä, mitä ulkomailla työskentelyn jälkeisistä työtehtävistä on sovittu? (N=153)

	N	%
Organisaation kanssa on sovittu tarkasti työtehtävistä, johon palaan	17	11,1
Organisaation kanssa on sovittu paluusta, mutta ei työtehtävistä	89	58,2
Organisaatio on luvannut auttaa uusien työtehtävien hakemisessa	13	8,5
Organisaatio ei ole luvannut järjestää uusia työtehtäviä tai auttaa työpaikan hakemisessa	15	9,8
Muu	19	12,4

Sovittiinko kyseisestä järjestelystä jo ennen ulkomaille lähtöä? (N=154)

	N	%
Kyllä	133	86,4
Ei	21	13,6

Mikäli olet ulkomailla ulkomaisen yrityksen palveluksessa (et siis ole lähetetty työntekijä), miten olet suunnitellut tulevaisuutesi työsi kannalta? (N= 90)

Olen sopinut palaavani Suomeen edelliseen työpaikkaani	9
Etsin uuden työpaikan Suomesta	18
Suunnittelen jääväni pysyvästi ulkomaille	31
Muu	15
Ei osaa sanoa	17

Mitä pidät tärkeimpinä huomioon otettavina tekijöinä onnistuneessa kotimaan paluussa?

Ylivoimaisesti tärkeimpänä pidetään kiinnostavan työpaikan tai työtehtävien löytymistä kotimaan organisaatiosta. Vanhoihin tehtäviin palaamista ei koeta haasteellisiksi. Ulkomaan komennuksen kokemukset on tärkeää päästä hyödyntämään kotimaahan palattua.

Paluu helpottuu ratkaisevasti, jos asiat on lähtiessä sovittu valmiiksi ja paluu suunnitellaan riittävän aikaisin niin, että vastaanottava organisaatio kykenee hoitamaan palaavan sijoittamisen organisaatioon.

Paluun suunnitteluun kannattaa varata vähintään puoli vuotta. Paluuta suunnitellessa yhteyshenkilöllä Suomessa on tärkeä rooli, kuten myös yhteyden säilyttäminen kotimaan organisaatioon.

Paluun ajoitus on tärkeä, lamakauden keskelle ei kannata palata. Asunto, lasten koulu ja puolison työpaikka ja perusasioiden hyvä hoitaminen varmistavat kotiutumisen ja sopeutumisen takaisin Suomeen.

Yrityksen järjestämä valmennus palatessa ja paluushokin huomioon ottaminen sekä paluuseen liittyvät terveystarkastukset ovat oleellisia. Usein on raskeampaa palata tuttuun kuin lähteä ulkomaille. Paluumuuttaja ei palaa siihen mistä lähti, vaan kaikki on muuttunut poissaolon aikana. Myös paluumuuttaja on muuttunut. Vertaistukiryhmän merkitys on tärkeä eli keskustelu sellaisten ihmisten kanssa, jotka ovat kokeneet paluumuuton, koetaan helpottavan paluuta.

Mitkä TEKin palvelut ovat erityisen tarpeellisia paluumuuttajalle?

	N	% kaikista
Palkkatilastot	137	61,4
Paluumuuttajan opas	136	61,0
DI- pörssi	59	26,5
Oikeudelliset palvelut	43	19,3
Muu työsuhdeneuvonta	36	16,1
Urapalvelut	31	13,9
Muu	3	1,3

Mitä uusia palvelumuotoja kehittäisit paluumuuttajalle?

Veroneuvontaa ja eläkeasioihin liittyviä palveluja pidetään tärkeimpinä paluumuuttajien palveluina. Myös muuttuvien tullisäännösten huomioon ottaminen on tärkeää palatessa. Ulkomailla olevat toivovat paluumuuttajille tiedotus- ja kokoontumistilaisuuksia.

Vuosittaisen palkkakyselyn yhteydessä toivotaan selvitetettävän kansainvälisen kokemuksen vaikutus palkkakehitykseen.

TEKin kansainväliset järjestöyhteydet

TEK on jäsenenä Euroopan Insinöörijärjestö FEANI:ssa. FEANI myöntää Euroinsinööri-nimikkeitä. Oletko tutustunut tähän nimikkeeseen? (N=212)

	N	%
Olen tutustunut	48	22,6
En ole tutustunut	135	63,7
En tunne	29	13,7

Oletko jäsenenä asemamaasi insinöörijärjestössä? (N=213)

	N	%
Kyllä	13	6,1
Ei	179	84,0
En tunne	21	9,9

Haluaisitko, että TEK kehittäisi yhteistyötä niin, että liittyminen asemaan insinöörijärjestöön olisi helppoa (vierasjäsenyys) ja palvelujen vastavuoroisuus toimisi?

Vastauksia tuli 136, joista selvästi myönteisiä 40 ja eri lailla kielteisiä 70.

TEK on myös jäsenenä eurooppalaisissa ja maailmanlaajuisissa ammattiliitoissa. Haluaisitko enemmän tietoa niiden toiminnasta? (N=202)

Kyllä	40 %
En	60 %

Miten koet itse hyötyväsi ao. järjestöjen (ammattiliitot) jäsenyydestä)?

Kysymykseen tuli 82 vastausta, joista vain muutama oli myönteinen, epäileviä oli paljon.

Sadasta vastaajasta puolet ei koe hyötyvänsä mitenkään ammattiliiton jäsenyydestä. Puolet kokee hyötyvänsä jäsenlehdistä, alan tapahtumista ja

---

palkkakehityksen seuraamisesta, oikeudellisesta neuvonnasta, paikallisten toimintatapojen tuntemisesta sekä kontaktiverkoston luomisesta. Osalle jäsenyys antaa myös turvallisuuden tunnetta ja tukea.

Terveiset TEKille (vapaa sana)

Seuraavassa tiivistelmä 58 kommentista.

Kyselyyn vastanneet jäsenet pitävät kyselyä hyödyllisenä sekä osoituksena siitä, että TEK on herännyt palvelemaan myös ulkomailla olevia jäseniään. Ulkomailla olevat jäsenet toivovat TEKiltä aktiivisempaa yhteydenpitoa.

Jäsenlehdet koetaan tärkeiksi, mutta TEKiltä odotetaan muutakin ulkomaille oleville suunnattua palvelua kuin jäsenlehdet. Ne, joille ei tule Talouselämää ja Tekniikka ja Talous -lehteä ulkomaille toivovat, että se olisi mahdollista ilman lisämaksuja ja postipalvelu sisältyisi TEKin jäsenmaksuun. Lehtiin toivotaan enemmän ulkomailla työskentelyä käsitteleviä artikkeleita.

Vaikka kyselyä pidetään tärkeänä, kyselyn muotoilu ja taitto saavat kritiikkiä vastaajilta. Erityisesti ulkomaille lähetetyn ja itse ulkomaille hakeutuneen työntekijän erot koetaan niin suuriksi, että ne olisi pitänyt ottaa huomioon kyselyissä. Palautusosoitteen puuttuminen lomakkeesta on aiheuttanut ylimääräistä vaivaa useille vastaajille.

Ulkomailla olevat neuvovat TEKiä neuvottelemaan kilpailukykyisemmät palkat diplomi-insinööreille Suomessa. Ulkomailla olevien jäsenten palkkatilastoja kaivataan kipeästi. Myös juridista neuvontaa sekä yksittäisen jäsenen palvelua ura-asioissa ja ulkomaille muutossa toivotaan kehitettävän.

Tilastotietoa TEKin jäsenistä ulkomailla vuonna 2002

TEKillä oli vuoden 2002 alussa ulkomailla kaikkiaan 1275 ja TFiF:llä 267, eli yhteensä 1542 jäsentä. Nämä asuivat kaikkiaan 55 maassa. Ulkomailla olevien jäsenten määrällinen kehitys selviää seuraavasta taulukosta

TEKin ja lähijärjestöjen ulkomailla olevat jäsenet tammikuussa 2002

Maa	DIFF+IL	TEK+TFiF	yhteensä
Yhdysvallat	83	293	376
Saksa	74	212	286
Ruotsi	40	201	241
Iso-Britannia	20	139	159
Sveitsi	16	91	107
Ranska	13	63	76
Kiina	31	37	68
Belgia	7	60	67
Alankomaat	11	45	56
Norja	9	35	44
Kanada	13	24	37
Singapore	7	30	37
Espanja	12	25	37
Japani	4	27	31
Thaimaa	11	19	30
Itävalta	1	29	30
Unkari	14	15	29
Italia	8	18	26
Tanska	2	24	26
Brasilia	7	15	22
Puola	7	11	18
Arabiemiirikunnat	7	11	18
Australia	4	12	16
Malesia	6	8	14
Hong Kong	5	9	14
Maa	DIFF+IL	TEK+TFiF	yhteensä

Luxemburg	2	11	13
Viro	5	6	11
Indonesia	5	5	10
Irlanti	3	6	9
Saudi Arabia	4	4	8
Chile	3	4	7
Tsekki	2	5	7
Liettua	2	5	7
Korean tasavalta (Et.Korea)	0	6	6
Portugali	3	3	6
Intia	2	4	6
Latvia	3	3	6
Korean kansantasavalta	3	2	5
Filippiinit	2	3	5
Venäjä	4	0	4
Etelä-Afrikka	0	3	3
Taiwan	1	1	2
Kenia	2	0	2
Vietnam	0	2	2
Kreikka	1	1	2
Uganda	1	1	2
Mexico	0	2	2
Slovakia	2	0	2
Tanzania	2	0	2
Egypti	1	1	2
Israel	0	2	2
Laos	2	0	2
Argentiina	0	1	1
Kypros	0	1	1
Romania	0	1	1
Kroatia	0	1	1
Islanti	0	1	1
Namibia	0	1	1
Papua - Uusi Guinea	0	1	1
Ukraina	1	0	1
Muut	1	1	2
Yhteensä	469	1 541	2 010
yhteensä maita	49	55	62

On todennäköistä, että ulkomailla työskentelee edellä esitettyä useampi jäsen. Ainakin Venäjällä työskentelevät tuntuvat luottavan Suomen postin kulkuun eivätkä ole tehneet jäsenrekisteriin osoitteenmuutosta!

TEKin jäsenet ulkomailla vuosina 1990 – 2002 (parilliset vuodet)

